

Det er alvorligt – det helt store beredskab skal i gang ...”

Reportage fra VIO's beredskabsøvelse på Rørvig Vandværk

Klokken er 12.55 en grå tirsdag i november, og en gruppe på 10-12 personer står samlet i en rundkreds på gårdspladsen på Rørvig Vandværk, nogle med en ringmappe eller en tablet under armen. Alle skutter sig og småtripper i den kolde vind, mens de småludrer med sidemanden. Stemningen er spændt. Der kommer flere biler til, og hver gang der træder nye deltagere ind i kredsen, stiger stemmerne... der hilses. Uret konsulteres hele tiden, mens gruppen spejder efter de sidste biler.

På slaget 13.00 byder formanden velkommen til den første fælles beredskabsøvelse for medlemmerne af Vandfællesskabet i Odsherred. Øvelsens formål, at træne håndtering af og samarbejde i beredskabssituationer, gentages.

Leder af øvelsen, Kim Løcke fra GHT-vandværk, bekendtgør, at øvelsen nu er sat i gang. Deltagerne skal indfinde sig i kommandorummet på Rørvig Vandværk, og gøre klar til med hjælp fra sit eget vandværks beredskabsplan at deltage i håndtering af en krisesituation. Der er ingen yderligere instruktioner. Deltagerne tager overtøjet af, og sætter sig rundt om mødebordet. Mapper, papirer og tablets organiseres, mens der skænkes kaffe og småsludres.

Pludselig afbryder ringetoner deltagernes småsnak. Alle stikker hånden i lommen, men det er Jan, driftspasseren i Rørvig vandværk, der er bud efter. Det er Morten fra analyseselskabet DonsLab, der orienterer om, at resultatet fra den planlagte analyseprøve foreligger, og at der er fundet e-coli bakterier i drikkevandet på Rørvig Friskole og Rørvig Hallen.

”Det er alvorligt – det helt store beredskab skal i gang ...” siger Morten fra DonsLab i telefonen. Der er helt stille i lokalet, alle holder vejret og kigger indgående på Jan.

Vi har en beredskabssituation, hvad er det første I gør?

Med tilbageholdt åndedræt spørger han; ”Vi er enige om, at det er en øvelse, ikk’?”

Øvelseslederen ridser situationen op, og spørger gruppen:

Vi har en beredskabssituation, hvad er det første I gør?

Forslagene bølger frem og tilbage, men der er enighed om, at vandværket skal lukkes ned for at stoppe ulykken. Herefter er der en længere drøftelse om, hvor mange nye analyseprøver der skal tages og hvor. Boringerne, afgang vandværk, i vandproduktionen, de sektionsopdelte ledningsnet eller ... ? Diskussionerne bølger frem og tilbage.

Øvelseslederen bryder ind, og spørger gruppen:

Skal der kommunikeres om beredskabssituationen?

Der er enighed om at Odsherred Forsyning skal kontaktes, da der er en fælles forsyningsledning mellem vandværkerne, hvor der byttes vand på daglig basis. Risikoen for at forbrugere i Nykøbing og omegn inficeres med bakteriefyldt drikkevand skal elimineres.

En deltager udbryder: ”Stop ulykken, begræns skaden”

”Jeg vil foreslå, at vi ringer til kommunen”, siger en anden deltager. Kommunen må vide at vandværket ikke længere forsyner forbrugerne, og vi derfor i fællesskab skal have håndteret en beredskabssituation. Alle er enige, det er vist ved at være på tide.

Der ringes til kommunens vandteam

Kommunens vandteam bliver ringet op, men det er en af deres kollegaer som tager telefonen. Vandteamet er ikke til gængelig siger hun, men da årsagen til opkaldet bliver klart for hende, udbryder hun: "Det ved jeg ikke noget om, jeg finder en af dem ...". Kort tid efter er Hanne fra vandteamet i røret: "Hvad sker der ...?" Spørger hun. Hun orienteres om situationen. Et stykke ind i samtalen understreges det, at det er en beredskabsøvelse. Der lyder et lettet suk i den anden ende, og et kort grin. "Puuhhh, det var godt" ... lyder det.

Alle rundt om bordet i kommandorummet i Rørvig griner, og der er en fornyet energi i rummet.

Hanne spørger: ***Hvad har I gjort? Og hvad planlægger I at gøre?***

Svaret fra gruppen er: "Vi har lukket for vandværket efter vi fik prøveresultatet, drøftede hvor mange og hvor nye analyseprøver skal tages og så ringet til vandteamet".

Vandteamet spørger, hvordan der er kommunikeret med forbrugerne og i særlig grad med de sårbare forbrugere. Kommunen skal have en pressemeddelelse gjort klar og sendt til medierne, og det ville være godt, hvis kommunikationen er ens.

"Vi ved det ikke", svarer gruppen, "vi skal have mere tid, lad os ringes ved om 30 minutter".

Hvad skal der kommunikeres til forbrugerne?

Nu er der for alvor gang i diskussionerne om, hvordan, til hvem og hvornår der skal kommunikeres med forbrugerne. Er det en skoledreng på cykel, som fordeler sedler fra vandværket til postkasserne, opslag ved infostandere i sommerhusområdet, ved en SMS eller mail...? "Hvad nu hvis der er forbrugere, der ikke forstår dansk?", spørger en deltager. Er vi forpligtet til sprogversioneret kommunikation? Ligger der allerede kommunikationsskabeloner klar i vandværkets arkiv – og er de sprogversioneret? Mange gæster er turister, og derfor er det formentlig ikke nok med en dansk version.

Øvelseslederen bryder ind med et nyt spørgsmål:

Og hvordan vil I så forsyne forbrugerne med drikkevand i den nuværende situation?

"Nååhh ja, vent lige lidt ..." udbryder en deltager, "vandværkerne købte for år tilbage i fællesskab nogle palletanke, som netop skulle bruges i disse situationer – hvor er de? Og kan de anvendes?"

En foreslår, at beredskabet, altså Vestsjællands Brandvæsen, kontaktes fordi de er ansvarlige for at komme med tankbiler med rent drikkevand, så forbrugerne kan hente det på udvalgte steder.

Er der drikkevand i tankene?

Der bliver helt stille i rummet, da vagtcentralen besvarer opkaldet. "Det er ikke noget problem at levere vand til vandværket, hvor mange tanker, er der brug for? Og hvor hurtigt?" Gruppen svarer at der min. skal være 2 tankbiler, og hurtigst muligt.

Øvelseslederen spørger gruppen:

Er det drikkevand, som er i tankene?

Vagtcentralen svarer negativt på spørgsmålet. Der grines lidt smørret rundt om bordet i kommandorummet; hmmm, gruppen var lige ved at hoppe i fedtefadet. Opgaven er ikke løst, forbrugerne er fortsat ikke forsynet med drikkevand.

Så foreslås det fra gruppen, at vognmanden Johannes Rasmussen i Svebølle kontaktes. Der ringes op: Kan der leveres drikkevand i tankbiler ved Rørvig vandværk og muligvis flere steder i området, og i givet fald hvor hurtigt? Der svares bekræftende, og den første bil kan være på plads kl. 19.

Er det også muligt at genopfylde drikkevand på tankene lokalt? Peder fra Nyrup Vandværk bekræfter, at der kan hentes drikkevand på Nyrup vandværk med de anvendte koblinger.

"Så mangler der vist kun oplysninger om præcise steder og antal, så sætter jeg det i gang", siger medarbejderen hos Johannes Rasmussen. Først her trækkes der i nødbremsen fra gruppen, og medarbejderen orienteres om, at det er en øvelse. Alle griner, og medarbejderen bekræfter, at de er klar - skulle det blive aktuelt! Deltagerne noterer flittigt.

Kan vi få en status?

Den løsslupne stemning forstyrres ved tonerne af Jans telefon. Det er Hanne fra Vandteamet: Kommunen vil gerne have en status. Hanne orienterer om, at der i kommunen er etableret en koordinationsgruppe, og vil have oplyst navn og dedikeret telefonnummer på vandværkets repræsentant i gruppen. Medlemmet skal være tilgængeligt til alle tider.

Der opstår en drøftelse om fordelingen af ansvar og roller i håndteringen af krisesituationen. Hvilke opgaver skal bestyrelsesformand og resten af bestyrelsen løse, og hvilke ligger på driftspasseren? Hvem har overblikket, og hvem leder og kommunikerer om indsatserne? Der er enig om, at der er masser af stof at drøfte på de kommende bestyrelsesmøder for at organisere sig i forhold til krisehåndtering. En siger, "Jeg vil tale med bestyrelsen om, at de skal på kursus i krisehåndtering, det kan jeg godt se er nødvendigt"...

Kommunen orienterer endvidere om, at Styrelsen for patientsikkerhed er koblet på sagen, og har udstedt et kogepåbud...: "Nåhh nej, I har jo lukket vandværket", siger Hanne fra Vandteamet. Ikke noget kogepåbud.

Gruppen orienterer om status: Vandværket er lukket. Der er udtaget nye prøver, og der afventes analyseresultater. Kender stadig ikke kilden. Der er etableret nødforsyning af

drikkevand til forbrugerne. Forbrugerne er blevet kontaktet via SMS, de sårbare forbrugere er blevet ringet op.

”Har I fundet kilden”, spørger Hanne fra Vandteamet, gruppen svarer negativt.

”Ring, når prøveresultatet foreligger”, siger Hanne fra Vandteamet...

Der er nu gået et døgn...

Øvelseslederen sætter en ny ramme for øvelsen. Der er nu gået et døgn, og gruppen har modtaget analyseresultater for de nye prøver. Analyserapporterne hænges op på tavlen, der lyder et befriende suk, forureningen kan isoleres til Rørvig Friskole. Pointen er, at begge forbrugere sidder på det samme stik.

Øvelseslederen spørger: *Hvad er næste skridt?*

Der følger nu en længere teknisk drøftelse om vandinstallationerne i forsøget på at finde kilden til forureningen. Der er flere muligheder i spil som kilde; kunne det for eksempel være børn, der stikker beskidte finger i vandhanen eller håndværkere?

Herefter drøftes der mulighederne for at afspærre til de to berørte forbrugere for at genetablere forsyningen af drikkevand til de øvrige forbrugere.

Midt i gruppens diskussioner om opstart af vandværket ringer Jans telefon igen, det er Hanne fra Vandteamet: ”Hvad er status” spørger hun? ”Har I fået prøveresultaterne?”

Der følger en længere samtale mellem gruppen og Hanne om mulige forureningskilder, og hvilke foranstaltninger, der kan iværksættes, hvis kilden ikke umiddelbart kan identificeres.

Kilden til forureningen

Øvelseslederen bryder ind og får afsluttet den igangværende samtale, og vender fokus mod gruppen igen, hvor han af tidsmæssige årsager giver svaret på kildesporingen:

Der er håndværkere i gang på vandinstallationerne hos Rørvig Friskole, og en af dem anvender en fukssvans, som senest er blevet brugt til at save en kloakledning over med.

Beredskabssituationen afblæses herefter officielt efter en drøftelse med Vandteamet.

Deltagerne evaluerer øvelsen, og der opsamles følgende læringspunkter:

- Rækkevidden for vandværkets ansvar i forhold til anvendelse af eksterne håndværkere
- Kommunen er en samarbejdspartner
- God ide at have en ekstra telefon, som ligger klar til beredskabssituationer, og telefonnummeret holdes hemmeligt.

- Hvem skal være vandværkets kontaktpersonen for koordinationsgruppen, og i det hele taget en afklaring af rolle og ansvarsfordeling mellem bestyrelse og driftsansvarlig
- Beredskabet kan ikke levere drikkevand, det kan f.eks. Johannes Rasmussen fra Svebølle
- Odsherred Forsyning har identiteten på alle husejere, og adgang til kontaktoplysninger, som kan anvendes i beredskabssituationer.

Der er sandsynligvis mange, der har fået noget at tænke over, og endnu flere, der skal have opdateret sin beredskabsplan.

Ny beredskabsøvelse i 2020

Under gruppens evaluering af øvelsen var der efterspørgsel på flere tilsvarende beredskabsøvelser, og den næste finder sted i 2020.

Ny skabelon til beredskabsplan

Teknisk Forum har nedsat en beredskabsgruppe, som skal udarbejde en ny skabelon for beredskabsplaner, den nuværende er fra OVRs arbejde i 2010. Erfaringer fra den netop gennemførte beredskabsøvelse indsamles og anvendes i gruppens arbejde.

Gruppen består af: Kim Løcke (GHT vandværk), Thomas Knygberg (Bøsserup vandværk), Karsten Sørensen (Hørve vandværk) samt Frank Reher (Asnæs vandværk).

Evaluering med kommunens vandteam

Der er aftalt evaluering af samarbejdet mellem Vandteamet og beredskabsgruppen den 5. december. Kim Løcke og Dorte Bøge deltager på VIO Teknisk Forums vegne.

Tak ...

Øvelsen er den første af sin slags i vandforsyningen i Odsherred kommune. Tak til alle de eksterne deltagere, som gjorde denne øvelse mulig:

- Analyteselskabet DonsLab
- Vestsjællands Beredskab
- Johannes Rasmussen Transport, Svebølle samt
- Vandteamet i Odsherred kommune.